

עת"א 49480/06/17 - אלון סויסה נגד שירות בתי הסוהר

בית המשפט המחוזי בתל אביב - יפו

23 יולי 2017

עת"א 49480-06-17 סויסה נ' שירות בתי הסוהר

לפני	כב' השופט גרשון גונטובניק
העותר	אלון סויסה
	ע"י ב"כ עו"ד שגית פנחס
נגד	שירות בתי הסוהר
המשיב	ע"י ב"כ הדר צור

החלטה

לפני עתירה נגד החלטת מפקח מחוז מרכז של שירות בתי הסוהר, שקיבל את המלצת הממונה על עבודות השירות, והורה על הפסקת ריצוי עונש המאסר של העותר בעבודות שירות, כך שיהיה עליו לרצות את יתרת מאסרו מאחורי סורג-ובריח.

רקע

1. העותר הועמד לדין פלילי בבית משפט השלום על בסיס שלושה כתבי אישום שונים. הצדדים הסכימו לצרף האישומים, ועוד הסכימו שיושתו על העותר 6 חודשי מאסר בפועל, שירוצו בדרך של עבודות שירות. ביום 21.12.16 נגזר דינו של העותר בבית משפט השלום (כב' השופטת מעין בן ארי), בהתאם למוסכם. בית המשפט הורה לעותר להתייצב לריצוי עונשו ביום 5.3.17 במפקדת מחוז מרכז בשירות בתי הסוהר.

העותר לא התייצב ביום 5.3.17 וגם לא יצר קשר עובר לכך או ביקש דחייה כלשהי. ביום 8.3.17 התייצב לראיון קליטה, ובידו אישור מחלה לתקופה שבין יום 5.3.17-10.3.17. הוסברו לו הכללים והנהלים לריצוי המאסר בדרך של עבודות שירות, והוא חתם עליהם. בסופו של הריאיון שובץ לעבודות שירות "בבית לשובע" בתל-אביב.

העותר מצוין כי התייצב לעבודתו "שמח וטוב לבב, התחיל לעבוד, סחב דברים ועשה כל מה שהתבקש" (עמ' 1 לעתירה). והנה, כשביקש מהמנהלת במקום עבודתו הפסקה לאור כאב ברגליו, היא השיבה לו ש"פה אין הפסקות...ופיטרה אותו על אתר (ביום הראשון שלו)" (שם). מוסיף העותר כי ניסה ליצור קשר עם המפקחת על עבודות השירות (להלן: המפקחת) וביקש כי יחזירו אותו לעבוד "בבית לשובע", אך זו שלחה אותו לעבוד ברמת החיל בתל-אביב המרוחקת ממקום מגוריו. לשיטתו, לא נתנו לו הזדמנות אמיתית לבצע את עבודות השירות, ואף זקפו לחובתו - שלא בצדק - התנהלות בעייתית, כביכול, כשריצה מאסר בעבודות שירות לפני כחמש שנים. על רקע זה התנכלו לו, למרות שבשנים שעברו מאז הוא עבר הליך שיקום מוצלח. העותר אמר למפקחת שהיא "עושה לי דווקא. יש לכם 100 מקומות בשכונת התקווה. אני לא יכול להגיע עד רמת החיל, את לא נותנת לי צ'אנס להתחיל לעבוד אפילו, תני לי לחזור לבית לשובע" (שם). עוד טוען העותר כי לא עודכן על מועד השימוע שנקבע בעניינו, אז

הוחלט להפסיק את עבודות השירות שלו, ולשלוח אותו למאסר. הוא היה משוכנע שייצרו עמו קשר טלפוני עובר לשימוע, כדי לזמנו אליו, וכזאת לא נעשה.

על רקע כל אלה טוען העותר כי חלף עידודם של מי שעוברים הליכי שיקום, הוא זכה להתעמרות ולשרירותיות. גם הליך קבלת ההחלטות בעניינו היה לא תקין, והוא לא זומן כדין לשימוע בעניינו. מוסיף העותר ומצביע על כך שיש לו אישה וארבעה ילדים לדאוג להם. העותר חפץ לבצע את עבודות השירות, "**ולא רוצה לעשות בעיות, לפיכך יש לתת לו הזדמנות אמיתית אחת ואחרונה**" (שם, בעמ' 2). הפסקת עבודות השירות על בסיס מקרה אחד אינה ראויה ואינה סבירה. העותר נשא גם דברים במהלך הדיון בפניי, ואמר כי הוא רוצה לבצע את העבודות, אלא שהוא נשלח למקומות שקשה לו כלכלית להגיע אליהם; יש לו בנות קטנות והוא מעוניין שישבצו אותו במקום קרוב; "**אני הבנתי את העניין ואני מבקש הזדמנות נוספת**" (עמ' 3 לפרוטוקול הדיון מיום 5.7.17).

2. עד כאן טענותיו של העותר, אלא שאלה אינן עולות בקנה אחד עם התשתית המלאה שנפרשה במהלך הדיון בעתירה:

א) כפי שכבר צוין, תחילתם של דברים בפתיחה צורמת. למרות שהעותר זומן לראיון קליטה ביום 5.3.17 הוא לא התייצב אליו. ביום 8.3.17 הוא התייצב לראיון כשבידו אישור מחלה (נספח ה' לתגובת המשיב), אך מצופה היה ממנו להודיע לפחות על חוסר יכולתו להתייצב, ולעשות זאת מראש. מכל מקום, העותר חתם על אישור בכתב לפיו "**אני מאשר שקראתי את הכללים וההנחיות לעובד שירות והם ברורים לי. אני מסכים ומתחייב לעבוד על פיהם**". כמו כן אישר שקיבל לידי עותק מהכללים וההנחיות. הוא נשלח לעבוד "בבית לשובע".

ב) בבית לשובע עבד העותר יום אחד, ולמעשה היה זה יום העבודה היחיד שביצע (!). העותר טען כי אין הוא יכול לעבוד שם נוכח בעיות בריאות שהוא סובל מהן. ביום 20.3.17 הוא זומן לשיחת ברור שנקבעה למחרת. העותר לא התייצב אליה, ולכן נקבעה לו שיחת ברור נוספת ליום 23.3.17 שגם אליה בחר שלא להתייצב.

ג) ביום 26.3.17 הוא התייצב במשרדי הממונה על עבודות השירות, שם טען כי לא הצליח לעמוד במוטל עליו ב"בית לשובע" בשל מגבלה גופנית, וביקש להיות משובץ במקום עבודה אחר, בשכונת התקווה בלבד. הוחלט לשבץ את העותר מחדש לעבודה בעמותת "אילן" ברמת החייל בתל-אביב-יפו, בהתחשב במגבלות הגופניות שהעותר טען להן. במעמד זה אף הודע לו בעל פה על זימונו לשימוע ביום 17.5.17.

דברים אלה מתועדים בטופס שיחת הברור שנעשתה עמו ביום 26.3.17 (נספח ו' לכתב התשובה). נרשמו דבריו של העותר כי לא נותנים לו, כביכול, הזדמנות לעבוד. עוד נרשם שם שהמפקחת החליטה לשלוח אותו לעמותת אילן בהינתן תלונותיו שלו על מצבו הרפואי. העותר חתם - במעמד שיחת הברור - על טופס הזמנה להגיע לשימוע ביום 17.5.17. בשום מקום לא נאמר ולא נכתב כי בנוסף לזימון בכתב יבוא גם זימון טלפוני כזה או אחר. לכל הקורא במסמך ברור - והדברים מודגשים באותיות קידוש לבנה - כי יש לבוא לשימוע במועד הנקוב, כי זכותו של העותר להיות מיוצג על ידי עורך דין, וכי אי התייצבות תיחשב כוויתור על הזכות לשימוע.

ד) מכל מקום, העותר לא התייצב לעבודתו בעמותת "אילן" וחלף זאת, ביום 24.4.17 התקשר למפקחת ודרש לשוב לעבודה "**בבית לשובע**". הוסבר לעותר כי השיבוץ החדש נעשה בהתאם למגבלות עליהן דיווח, ובנוסף הוא תוזכר שעליו להתייצב לשימוע שנקבע ליום 17.5.17.

ה) רק ביום 30.4.17 התייצב העותר לעבודה בעמותת "אילן", אלא שמכסת המקומות למועסקים בעבודות שירות במקום זה התמלאה בינתיים, והעמותה ביקשה שלא לקבל את העותר.

ו) ביום 3.5.17 נערכה לעותר שיחת בירור נוספת. גם אז ביקש העותר להיות משובץ רק למקום עבודה בסמוך למקום מגוריו. ניתנה לעותר הזדמנות נוספת שלישית במספר, והוא שובץ לעבודה בעמותת "פתחון לב", ושוב תוזכר לגבי מועד השימוע שנקבע לו. והנה העותר לא התייצב לעבודה גם לא בעמותת פתחון לב;

ז) ובנוסף לכל אלה, העותר לא התייצב גם לא לשימוע שנקבע לו ליום 17.5.17.

על רקע זה, הורה (ביום 23.5.17) מפקח מחוז מרכז של שירות בתי הסוהר על הפסקה מינהלית של עבודות השירות שהושטו על העותר, בהתאם להמלצת הממונה על עבודות השירות במחוז. נקבע כי על העותר להתייצב לריצוי יתרת עונש המאסר (קרי 6 חודשי מאסר בפועל) ביום 4.7.17.

3. שעה שזו התשתית הראייתית המלאה נחה דעתי כי דין העתירה להידחות.

4. ראשית, יצוין כי העותר לא הציג בעתירתו את מלוא התמונה העובדתית הרלוונטית. ניתן היה להתרשם מטיעונו כאילו ניתנה לו הזדמנות אחת לבצע את עבודות השירות ולא היא. אין זכר בעתירה לעובדה כי ניתנו לו כמה הזדמנויות לעשות כן; אין זכר לעובדה כי הוא לא התייצב, על דעת עצמו, לראיון הראשוני, לשיחת הבירור, לכמה ממקומות העבודה אליהם נשלח, ואפילו לשימוע בעניינו, למרות שידע היטב על המועד שנקבע. מדובר במסירה חלקית ביותר של עובדות במסגרת העתירה, העולה כדי אי-ניקיון כפיים מצד העותר, נתון היכול במקרים מסוימים, להצדיק מחיקה של עתירות אסיר על הסף (ראו אצל דפנה ברק-ארז **משפט מינהלי: משפט מינהלי דיוני 223** (ה"ש 7) (2017)) ("התכלית החקיקתית [היתה] להסמיך את בית המשפט המחוזי לדון בעתירות בדיוק במתכונת שבה הן נדונו קודם לכן בבג"ץ"). יחד עם זאת, יש להיזהר מפני שימוש יתר בעילת אי ניקיון הכפיים כדי למחוק עתירות על הסף (ראו הדיון אצל יצחק זמיר **הסמכות המינהלית: הביקורת השיפוטית - כללי הסף 2027** ואילך (כרך שלישי, 2014)), ובנסיבות המקרה הנוכחי ראוי לעבור מפרוזדור הטענות המקדמיות אל הטרקלין.

5. גם לגופם של דברים דין העתירה דחייה. אין לפני ראיות מינהליות לקיומה של התעמרות נוכח עבר קודם כזה או אחר של העותר. להפך; הגורמים המוסמכים נתנו לו שוב ושוב (ושוב) הזדמנות לממש את עבודות השירות. העותר בחר לעשות לעצמו דין עצמי פעם אחר פעם. הוא לא מילא אחר ההוראות להתייצב במקומות השונים אליהם נשלח, ואפילו לשימוע בעניינו לא טרח להתייצב. אך לאחרונה פסק כב' השופט הנדל במקרה דומה (רע"ב 4192/17 פלוני נ' שירות בתי הסוהר (פורסם במאגרים; 20.7.17)):

הפקעת עבודות השירות של המבקש לא נעשתה באבחה אחת של הפרת התנאים על ידו. נראה כי במקרה הנוכחי היה יחס רגיש ומבין כלפי המבקש בפעמים הראשונות שבהן לא התייצב לעבודות השירות. מידת הדין לא מוצתה עמו, אלא ניתנה לו אפשרות ואפשרות נוספת להתייצב לעבודות השירות כנדרש, גם כאשר נעדר מבלי להודיע על כך. רק כאשר התמיד המבקש במנהגו הוחלט להפקיע את עבודות השירות.

...

יש לזכור כי עבודות השירות אינן "תכנית כבקשתך". על הנאשם להתאמץ ולמלא אחר הוראות

הממונה. לכל הפחות נדרש הוא לעמוד בקשר ישיר עם הגורמים הרלוונטיים, בזמן אמת, ולשתף עמם פעולה. אין המדובר בהתנדבות, אלא בדרך חלופית מקלה יותר לרצות עונש מאסר, על כל המשתמע מכך. המבקש לא נהג כך (פסקה 2 להחלטה).

דברים אלה כמו נכתבו לענייננו, וכשם ששם לא היה מוצדק להתערב בשיקול הדעת של הגורמים המוסמכים, כך גם במקרה שלפניי.

6. העתירה נדחית.

על העותר להתייצב לתחילת ריצוי עונשו בבימ"ר "הדרים", ביום 13.8.17, לא יאוחר מהשעה 10:00, או על פי החלטת שב"ס, כשברשותו תעודת זהות ועותק מהחלטה זו.

על העותר לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שב"ס בטלפונים: 08-9787377, 09-9787336.

המזכירות מתבקשת לשלוח ההחלטה ולוודא טלפונית את קבלתה, וכן לסגור את התיק.

ניתנה היום, כ"ט תמוז תשע"ז, 23 יולי 2017, בהעדר הצדדים.